

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Паляўнічыя вяртаюць у моду беларускага ганчачака. **СТАР 3**

Ці абароняць экалогію нашых двароў экіпажкоўкі? **СТАР 7**

Шматпавярхоўкі хутка могуць пазбавіцца смеццераводаў. **СТАР 8**

...Паляўнічы, які перанёс на машыне часу ў мінулае, выпадкова задавіў там аднаго матулькі. Калі ён вярнуўся ў свой час, то ўбачыў свет, які змяніўся да горшага... І, напэўна, сапраўды нават адна маленькая істота можа падтрымліваць баланс у свеце, трымаць яго, каб не загінуў?.. Адно з апажанданьняў Рэя Брэдбэры нагадаў славетнаму музыканту і грамадскі дзеяч з Азербайджана Палад Бюль-Бюль Аглы на адкрыцці VIII Форуму творчай і навуковай інтэлігенцыі дзяржаў — удзельніц СМД. «Насамрэч ад тых ці іншых дзеянняў, якія здзяйсняюцца тут і цяпер, залежыць тое, якім будзе наша заўтра, і ці будзе яно наогул», — акцэнтаваў ён. Нездарма: на прастору СМД — год экалогіі. І гэтая тэма стала бадай галоўнай, якую палічылі патрэбным абмеркаваць дзеячы культуры і навукі.

І няк зусім сімвалічна яна прагучала на форуме, які праходзіць менавіта ў сталіцы Беларусі, для якой экалагічныя праблемы з шэрагу тэарэтычных абмеркаванняў даўно сталі практычнымі: апошнія 25 гадоў мы пераадоўваем наступствы вялікай тэхнагеннай катастрофы, якая здарылася ў Чарнобылі. Напамін пра гэта прагучаў з вуснаў дзяржаўных асоб нашай краіны: першага намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь **Аляксандра РАДЗЬКОВА** (ён зачытаў віншаванні ўдзельнікам форуму ад кіраўніка дзяржавы) і **Анатоля РУБІНАВА**, старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, які падкрэсліў, што гэты форум праводзіцца ў нашай краіне ў рамках старшынства Рэспублікі Беларусь у Садружжасці Незалежных Дзяржаў.

Так супала, што экалагічныя праблемы інтэлігенцыі СМД абмяркоўвала на фоне прыроднага катаклізму на расійскім Далёкім Усходзе, дзе з-за паводкі пацярпела шмат людзей. Беларусь адгукнулася на гэтую бяду — аказала харчовую дапамогу. Навучыць разумець прыроду, каб жыць з ёй у ладзе, так, каб яна не несла пагрозы чалавеку, — адна з задач навукоўцаў, людзей адукаваных, творчых, якія павінны стаць носьбітамі экалагічнай свядомасці. Свядомасць — тут сапраўды ключавы момант, на якім хочацца спыніцца, тым больш, што ў выступленні Анатоля Рубінова прагучала:

— Найбольш прагрэсіўныя вучоныя, грамадскія дзеячы ўжо даўно настойліва праводзяць думку аб тым, што ўстойлівае развіццё усёй сусветнай супольнасці немагчыма без гарманічнага развіцця прыроды, чалавека і грамадства. Адзін з тых,

хто вылучыў і потым пераканаўча абгрунтаваў гэтую думку, — вялікі рускі вучоны Вярдніцкі (сёлетна 150 гадоў з яго дня нараджэння). У навуковым падыходзе, які ўвёў у развіццё, закладзены вялікі сэнс: толькі цывілізаванне ўзаемадзеяння соцыуму з біясферай, прыродным асяродкам бытвання чалавека забяспечваецца гарманічнае і ўстойлівае развіццё ў сучасным свеце...

Залатыя словы!.. Акадэмік Уладзімір Вярдніцкі, які ўвёў у зварот тэрмін «наасфера» (сфера розуму), адводзіў у ёй галоўную ролю менавіта чалавеку, які павінен гарманічна ўзаемадзеянічаць з прыродай. Не дзіўна, што менавіта гэты чалавек задумаўся пра магчымы наступствы дзейнасці чалавека: у кола яго навуковых інтарэсаў уваходзілі даследаванні ўрану па атрыманні ядзернай энергіі...

Дзеля чаго тады чалавек надзелены розумам, калі з-за часовых выгод можа паставіць пад сумнеў існаванне таго багацця, якое яму дадзена лёсам, жыццём, сусветам? І дзе яшчэ, калі не ў нас, у Беларусі, пра гэта думаць? «Прырода — наша багацце», — кажам мы з гонарам і пералічваем: унікальныя паркi Беларэжская пушча, Браслаўскія азёры, Прыпяцкі, Наранскі. У краіне 99 заказнікаў рэспубліканскага значэння, і больш за 400 — мясцовага. Усе яны маюць значэнне для рэгіянальнага і сусветнага клімату. Але выключнасьць беларускай экалагічнай сітуацыі разуміць усё гошці: кожны выступаючы так ці інакш звяртаўся да самай галоўнай беларускай экалагічнай тэмы.

Яе закрываў і рэктар Маскоўскага ўніверсітэта, віцэ-прэзідэнт Расійскай Акадэміі навук **Віктар САДОУНЧЫК**.

— ...Калі адбылася чарнобыльская трагедыя, я на наступ-

ШТО ЗАЛЕЖЫЦЬ АД МАТЫЛЬКА

ны дзень на «Жыгулях» 11-й мадэлі ехаў у напрамку Чарнобыля. Я за рулём, сям'я, двое дзяцей. Тады не паведамлялася, што адбылося і чаму. Але я па дзеях адчуў, што нешта не тое: якое было іх самаадчуванне, як святліла сонца... Нездзе ў раёне Беларусі я збочыў, вышрыўшы вярнуцца ў Маскву. У лабараторыі Маскоўскага ўніверсітэта звярнуўся да прыбораў: «фані-

ла» моцна. Тады я падумаў: а як жа гэта абдыццела людзям, якія жыўць там?.. У Беларусі, у Расіі (Бранская вобласць), адбылося і ў Яснай Пяліне — адна з кропак, дзе асела амаль максімальная доза радыяцыі. Як жа людзям? Гэта каласальная задача для ўсяго чалавецтва. Вось мы спрачаемся, ваяем, нейкія прыцыпы адстойваем, а ёсць пагрозы, якімі трэба займацца

разам... Экалогія — тое агульнае, што ў інтарэсах абсалютна ўсіх. І калі ідзе вырубка лясоў Амазонкі ці Расіі — то гэта пагроза экасістэме свету. Часта экалогія разумецца спрощана — на ўзроўні прыбірання смецця. Але гэта глабальны працэс. Гэта сусветны акцыя, і трапічныя лясы, і мікраклімат, і мікраскапічныя часцічкі, якія ствараюць нам жыццё...

Віктар Садоўнічы падкрэсліў неабходнасць супрацоўніцтва вучоных СМД, каб яны ставілі агульныя задачы: навука не павінна мець межы. У навукоўцаў шмат праблем абсалютна агульных. Экалогія — адна з такіх тэм. Таму рэктар МДУ прапанаваў у рамках форуму стварыць навуковы клуб, дзе б былі людзі адказныя, мыслары, якія б вялі даследаванні і рабілі даклады па нейкай праблематыцы — як, напрыклад, дэмаграфія ці экалогія, ядзерныя пагрозы. І адна з секцыяў у гэтым клубе была аб дэведзена моладзі, таму што ў яе руках будучыня.

Тое, што важна для нас, — важна і для ўсёго свету, адзначыў **Міхаіл Шыдкый**, які быў адным з ініцыятараў правядзення яшчэ першага форуму і стварэння Міжнароднага

фонду гуманітарнага супрацоўніцтва: — Экалогія сёння — гэта палітыка, і палітыка вельмі сур'ёзная, якая рэалізуецца ў шэрагу краін. Дастаткова паглядзець, што адбываецца ў Аўстрыі, Германіі, дзе пад ціскам «зялёных» зварочваюцца праграмы, звязаныя з атамай энэргетыкай. Экалогія — гэта індустрыя перапрацоўкі смецця, якая стала

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір КАРАЧЭЎСКІ, першы намеснік міністра культуры:

«Міністэрства культуры павінна стварыць умовы для развіцця дзяржаўна-прыватнага партнёрства пры рэалізацыі аднаведных праектаў: не перааказваць, не дыктаваць, а наадаваць, уключаючы дапамагалі. Формы могуць быць розныя: і выключна адміністрацыйная падтрымка, і выдзяленне бюджэтных сродкаў на новыя настановаўкі, нашыя касцюмаў і дэкарацыі. Напрыклад, летась было прыцягнута каля **Br12 млрд** назабоджэтных сродкаў. Сёння ў краіне каля дзесяці буйных тэатральных праектаў рэалізоўваючы супрацоўніцтву са спонсарамі. У іх ліку міжнародны фестываль «Панарама», міжнародны каледжы оперы форум, міжнароднае святна-фестываль «Лялькі над Нёманам».

Інтэлігенцыя заклікана фарміраваць маральныя арыенцыры развіцця, страта якіх пагражае цяжкімі наступствамі: стратай уласнага твару, культурнай самабытнасці і ў выніку — дэградацыяй грамадства. Мы ўплываем на шляхі развіцця для сваіх краін і народаў... Мы, прадстаўнікі інтэлігенцыі, заклі-

каны распаўсюджаць у розных і сэрцах людзей пазітыўную мадэль паводзін. Толькі так мы зможам наблізіцца да аздаравлення свядомасці і тым самым паспрыяем ачышчэнню наасферы — агульнага асяродка існавання такіх розных і, разам з тым, такіх падобных народаў.

Ларыса ЦІМОШЫК, Фотаздымкі БЕЛТА.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 25.09.2013 г.

Долар ЗША	9040,00
Еўра	12210,00
Рас. руб.	284,00
Укр. грыўня	1104,53

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 13°
Віцебск	+ 10°
Гомель	+ 8°
Гродна	+ 12°
Магілёў	+ 9°
Мінск	+ 9°

КОРАТКА

Па маршруце Мінск—Жлобін—Мінск з 29 верасня будзе кожны дзень курсіраваць цягнік рэгіянальных ліній бірэд-класа № 815/816.

Больш як 1 млрд чалавек маюць тую ці іншую форму інваліднасці, 80 працентаў з іх — людзі працаздольнага ўзросту. Амаль 80 працентаў жывуць у краінах, якія сталі на шлях развіцця.

Продаж білетаў на чэмпіянат свету па хакеі 2014 года пачнецца 30 верасня.

Ветэраны Магілёўскай вобласці звярнуліся з хадаініцтвам аб прысваенні Магілёву звання «горад-герой». Хадаініцтва накіравана ў Магілёўскі аблвыканкам.

Расклад на заўтра

САЦЫЯЛЬНЫЯ РЫЗЫКІ РЭФАРМАВАННЯ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ

Павышэнне канкурэнтаздольнасці вышэйшых навучальных устаноў, сацыяльныя рызыкі, якія цягне рэфармаванне вышэйшай школы, новыя кваліфікацыйныя патрабаванні да ўзроўню прафесіяналізму выкладчыкаў, перабудова вучэбнага працэсу, змяненні вучэбных нагрузкаў, сацыяльнае становішча выкладчыкаў і студэнтаў — усё гэта стала прадметам абмеркавання ўдзельнікаў XXVI з'езду Еўразійскай асацыяцыі прафсаюзных арганізацый універсітэтаў, які прайшоў у Гродне. Удзел у з'ездзе ўзялі прадстаўнікі 40 універсітэтаў Расіі, Беларусі, Украіны, Арменіі, Кыргызстана, Казахстана і Прыднястроўскай Молдаўскай Рэспублікі. А напярэдні ў Мінску адбылася сустрэча дэлегатаў з'езду з кіраўніцтвам Міністэрства адукацыі нашай краіны і Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі.

СТАР 2

На палігоне «Гожскі» працягваецца вучэнне «Захад-2013». У ходзе вучэння адпрацоўваюцца пытанні правядзення рэжымных мерапрыемстваў і спецыяльных дзеянняў на прыгранічнай тэрыторыі, падтрымання рэжыму надзвычайнага становішча ў прыгранічным раёне, ажыццяўлення пошуку, блакавання выяўленых дыверсійна-разведвальных груп і незаконных узброеных фарміраванняў у раёнах адказнасці, вядзенне баявых дзеянняў па іх знішчэнні.

СТАР 2

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАдЗЕЙ

ПОЛЬШЧА МОЖА ДАПАМАГЧЫ УКРАІНЕ З ГАЗАМ?

Польскія нафтагазавыя канцэрн PGNiG, які шукае новыя рынкі збыту ў сувязі з планами лібералізацыі польскага рынку газу, гатовы пастаўляць ва Украіну да 1,7 мільярда кубаметраў блакітнага паліва ў год на суму каля 700 мільянаў долараў. Аператар польскіх газарэправодаў Gaz-System да канца 2013 гэтага года павінен аб'явіць конкурс на доступ да газарэправоднага вузла ў Германавічах на мяжы з Украінай, праз які магчымы экспорт ва Украіну. Атрымаць доступ да гэтых магунтасяў зараз імкнецца PGNiG. Нагадаем, Украіна ўжо некалькі гадоў спрабуе перагледзець газавыя дамовы з «Газпрамам», лічычы цэны на паліва звышвышнімі, і шукае дадатковыя спосабы дастаўкі газу з ЕС. Украіна з лістапада 2012 года пачала імпарт прыроднага газу з Германіі праз тэрыторыю Польшчы. З красавіка 2013-га пачаліся пастаўкі блакітнага паліва праз Венгрыю. Вядуцца перамовы па арганізацыі паставак праз Славакію і Румынію.

НА БЕДНЫЯ КРАІНЫ ПРЫПАДАЕ 99% УСІХ ВЫПАДКАЎ СМЕРЦІ ЖАНЧЫН ПАДЧАС ЦЯЖАРНАСЦІ І РОДАЎ

На краіны, якія развіваюцца, прыходзіць 99% усіх выпадкаў смерці жанчын падчас родаў і цяжарнасці. Генеральны сакратар ААН Пан Гі Мун заклікаў сусветных лідараў выправіць гэтую сацыяльную несправядлівасць, паведамляе Цэнтр навін ААН. У штаб-кватэры арганізацыі ў Нью-Ёрку дзяржавы — члены ААН абмеркавалі ход выканання пятай Мэты развіцця тысячгаддзя, якая тычыцца абароны мацярынства. «Адзін з абуральных прыкладаў разрыву паміж багатымі і беднымі — гэта паказчыкі мацярынскай смертнасці», — сказаў Пан Гі Мун. Паспех багатых краін сведчыць аб тым, што прадухіленне смертнасці і захворванняў сярод жанчын падчас цяжарнасці і родаў магчыма. Але для гэтага неабходна прыцягнуць больш рэсурсаў. Генеральны сакратар ААН заявіў, што павелічэнне інвестыцый у сферу абароны здароўя жанчыны дапаможа выратаваць сотні тысяч жыццяў у год.

У БРЫТАНІІ ЎСПЫХНУЛА СПРЭЧКА ПРА ЗВЫЧКІ МУЖЧЫН

У Вялікабрытаніі ўспыхнула грамадская дыскусія пра тое, ці можна мужчынам ездзіць у грамадскім транспарце з шырока расставленымі нагамі. Маштаб праблемы такі, што ў яе абмеркаванні паспяла паўдзельнічаць былы міністр унутраных спраў Джэй Сміт. Асноўнай жай мішэнаю народнага гневу стаў шатландскі акцёр Рычард Маддан. Падстава да шырокай палемікі ўзнікла пасля таго, як у тэматчным блогу на сэрвісе Tumblr з'явілася фатаграфія, на якой «зорка» серыяла «Гульня прастапоў» зняты падчас паездкі ў лонданскім метро ў характэрнай позе.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

СОЧЫ ПАЧАЛІ ЭВАКУІРАВАЦЬ З-ЗА ПАВОДКІ

Жыхароў Сочы папярэдзілі пра паводкі, у асобных раёнах. МНС пачало эвакуацыю людзей. Учора ў горадзе раўні сірныя экстранныя апавяшчэння, жыхароў па гучнай сувязі папярэдзілі аб пагрозе выхаду з берагоў ракі Сочы. У гарадской службе выратавання паведамлілі, што «зафіксаваны

СТАР 2

ЗАМЕСТ ВІЗЫ — КВІТОК НА ХАКЕЙНЫ МАТЧ!

што ў Беларусі няма сертыфікаванай допінг-лабараторыі. Але і гэтую праблему вырашылі: допінг-пробы спартсменаў будуць тэрмінова адпраўляцца для экспертызы ў Маскву.

Распаўсюджванне квіткаў на матчы чэмпіянату афіцыйна распачнецца 30 верасня: абанемнты можна будзе бываць, пачынаючы з 16 кастрычніка, квітка на асобныя матчы — з 1 снежня. Кошт абанементаў будзе вар'іравацца ад 100 да 300 еўра, адзінкавы квіток — ад 6 да 400 еўра. Дарэчы, арыянальны квіток, яго электронная версія ці сертыфікат на абанементаў замяніць гасцям чэмпіянату візу. На ўездзе ў краіну памежнікам трэба будзе толькі пацвердзіць нумар квітка ў спецыяльнай базе. Па такім жа прыцыпе будзе арганізаваны і выезд. Такім чынам, адпраўляючыся ў Беларусь, хакейным балельшчыкам дастаткова будзе ўзяць з сабой папарт і квіток на матчы.

Між іншым, унікальнасць мінскага чэмпіянату ў тым, што ўсе падзеі першынятва прайдуць у межах адной краіны і нават аднаго горада (апошняе першынятва на хакеі праходзіла ў Фінляндыі і Швецыі — Аўт). Так што павышаны камфорт і насычаная атмасфера наведвальнікам спабрыняў забяспечаны.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ.

ISSN 1990-763X 1 5 1 8 0 2